

BEELDBEPALING OPENBARE VERLICHTING

Inleiding

De laatste jaren is in bestuurlijke bijeenkomsten diverse keren gevraagd naar een hogere beeldkwaliteit van de openbare verlichting. Bij het opstellen van het Beleidsplan 2018-2022 is een hogere beeldkwaliteit als scenario 2 opgenomen. Bij de vaststelling van het plan heeft de gemeenteraad gekozen voor scenario 2A, waarin de hogere beeldkwaliteit is opgenomen, zie onder. In het vervolgens opgesteld Beheerplan voor de periode 2019-2022 is de keuze van het materiaal niet opgenomen. In het benodigde budget is met verhoogde beeldkwaliteit wel rekening gehouden. In het vervangingsplan voor 2019, dat onlangs is afgerond, is de keuze gemaakt alleen armaturen te vervangen op nog te handhaven lichtmasten. Op deze manier kon een snelle slag worden gemaakt in vervanging en in energiebesparing (mede om landelijke doelstellingen in besparing van energie te halen) op plaatsen waar het toekomstig beeld van de verlichting toch nog niet gerealiseerd kon worden. Voor het vervangingsplan voor 2020 en 2021 is het wel noodzakelijk dat materiaalkeuzes worden gemaakt. Daar waar masten worden vervangen, wordt gekozen voor de vast te stellen verhoogde beeldkwaliteit voor zowel mast als armatuur.

Uit Beleidsplan openbare verlichting 2018-2022:

Scenario 2A: Vervangen met verhoogde beeldkwaliteit incl. wegwerken vervangingslag

Bij scenario 2A gaan we uit van het vervangen incl. het verhogen van de beeldkwaliteit in de woonwijken. Het verhogen van de beeldkwaliteit betekent dat voor de invulling van de woongebieden aanvullend gekeken zal worden naar de inrichting van een woongebied en dat het materiaal in hoofdlijn worden afgestemd op het karakter van de wijk (mast en armatuur). Beoogd is dat bij de keuze voor materiaal, bij vervanging aansluiting wordt gevonden bij de verschillende "Welstandsgebieden" uit de Welstandsnota 2016 (zie bijlage 5). Per welstandsgebied wordt een beeld geformuleerd waaraan mast en armatuur moeten voldoen. Hierbij wordt voor een hogere beeldkwaliteit gekozen dan in scenario 1. Het toepassen van meer esthetisch vormgegeven materiaal vraagt een hogere investering. Het binnenwerk van een armatuur verandert echter niet waardoor besparingen in lijn liggen met scenario 1A. Scenario 2A is op basis van de volgende belangrijkste uitgangspunten uitgewerkt:

- Woongebieden wordt materiaal afgestemd op karakter van de wijk
- Technische levensduur armaturen 20 jaar
- Technische levensduur masten 40 jaar
- Vervangingen uitvoeren met led armaturen
- Led armaturen standaard statisch dimmen
- Vervangingslag (jaren 90) in vijf jaar wegwerken

Wijken, linten en bijzondere locaties

In het beleidsplan en in het beheerplan is voor de reservering van middelen voor de keuze van de beeldkwaliteit uitgegaan van aansluiting bij de Welstandsnota 2016. In deze nota is de gemeente verdeeld in gebieden met een eigen identiteit zoals woonwijken uit verschillende bouwperiodes,

dorpslinten en bedrijventerreinen. Daaroverheen is onderscheid gemaakt tussen gebieden met een regulier welstandsniveau en gebieden met een bijzonder welstandsniveau (zie nevenstaand kaartje).

Het reguliere welstandsniveau heeft betrekking op het overgrote deel van de woonwijken, bedrijventerreinen en sportterreinen (lichtgeel). Het hogere welstandsniveau geldt voor diverse historische en/of intensief gebruikte linten en pleinen (oranje) en voor de groene helft van Heemstede (groen).

De bijbehorende kaart voor de openbare verlichting (zie bijlage 3) is op die twee welstandsniveaus gebaseerd, maar wijkt daar op een aantal punten vanaf. Die keuzes worden hierna toegelicht.

In het beleidsplan openbare verlichting wordt voor de beeldkwaliteit onderscheid gemaakt tussen basis beeldkwaliteit en hogere beeldkwaliteit. Dit sluit aan op de welstandsniveaus, maar met enkele aanvullingen.

1. De woonwijken, bedrijventerreinen en sportterreinen zijn in beginsel aangewezen als 'gebied basis OVL-beeldkwaliteit'. Het hiervoor geselecteerde standaardmateriaal heeft overigens al wel een verbeterde beeldkwaliteit ten opzichte van de bestaande verlichting.
2. Gebieden met een bijzonder welstandsniveau en de aanvullingen daarop, zijn aangewezen als 'hogere OVL-beeldkwaliteit'. In de welstandsnota hebben diverse historische en/of intensief gebruikte linten en pleinen een bijzondere status gekregen. Indertijd is hier enigszins terughoudend mee omgegaan, om niet te veel mensen 'op te zadelen' met (de eventuele financiële consequenties van) een bijzonder welstandsniveau. Voor de openbare verlichting is dat uiteraard geen bezwaar, dus is dit principe uitgebreid tot meer wegen. De aanvullingen zijn: de Zandvoortselaan inclusief de stationspleinen, de Blekersvaartweg - Kerklaan oost en de doorgaande route Heemsteedse Dreef zuid - Glipper Dreef - Glipperweg. Ook deze worden aangemerkt als 'gebied hogere beeldkwaliteit'.
3. Binnen de gebieden met een hogere OVL-beeldkwaliteit worden enkele plekken beschouwd als 'bijzondere locatie'. Hiervoor wordt niet nu een materiaalkeuze gemaakt, maar op projectbasis, op het moment van vervanging. Bijzondere locaties zijn in elk geval: het Wilhelminaplein, de Heemsteedse Dreef (noordelijk van Wipperplein), het winkelgebied Binnenweg - Raadhuisstraat - Binnendoor - kop Blekersvaartweg – Koediefslaan, de winkelstraat Jan van Goyenstraat, het Raadhuisplein, de haven, Het Oude Slot en de stationsomgeving. Dit is maatwerk per locatie, een Heemsteedse Dreef vraagt om een ander model dan een Wilhelminaplein.

Van een groot deel van wegen in gebieden met een hogere beeldkwaliteit en de bijzondere locaties is vervanging van lichtmasten niet op korte termijn aan de orde. Zo zijn de masten in de Herenweg en Cruquiusweg (hoofdrijbaan) eind jaren '90 vervangen en kortgeleden voorzien van nieuwe armaturen. Deze masten gaan nog zo'n twintig jaar mee. De armaturen aan de Heemsteedse Dreef, noordelijk van het Wipperplein, zijn in 2016 vervangen en hier kunnen masten en armaturen naar verwachting ook nog wel 15-20 jaar dienst doen.

Keuze materiaal

In samenwerking met een adviseur van Nederlands Licht Instituut is de keuze van materialen besproken. In eerste instantie is er overleg geweest over de stijl die bij Heemstede passend is. Vanuit die keuze zijn voor de keuze van armaturen "families" voorgesteld en ideeën voorgesteld voor de masten. Dit ter invulling van het beeld voor zowel de "standaard"-wegen als de bijzondere straten / linten. De achterliggende info is als bijlage bijgevoegd (zie "keuze archetype" en "Versterking beeldkwaliteit openbare verlichting Heemstede"). Naast het dagbeeld is op basis van technische aspecten, duurzaamheidsaspecten en prijs een voorlopige keuze gemaakt.

1. Verlichting basiskwaliteit

Als standaard verlichting is hier de keuze gevallen op het armatuur Prunus A3 / E3 van Lightronics op een standaardlichtmast van aluminium. Het armatuur is als *kegel*armatuur al toegepast in diverse woonstraten in Heemstede. Voorgesteld wordt het *koffer*armatuur (als opschuifarmatuur) voor de wijkontsluitingswegen en de bredere woonstraten (waar een hogere mast noodzakelijk is) toe te passen op een aluminium lichtmast met uithouder.

Het Prunus-armatuur scoort goed op technische aspecten, zowel als op milieu-aspecten en is aantrekkelijk geprijsd. Als lichtmast is gekozen voor standaard aluminium, ongekleurd, met antraciet kunststof maaiveldbeschermer. Vanuit duurzaamheid is het niet gewenst te kiezen voor een gekleurde mast: dit geeft extra onderhoud (schilderwerk).

Door hier een charmant maar eenvoudig basismodel te kiezen is er financiële ruimte om op plaatsen met verhoogd welstandsniveau een bijzondere mast te kiezen.

Keuze:

- Conische aluminium mast (met maaiveldbeschermer)
- Armatuur Lightronics Prunus A3 (kegel) en E4 (opschuif)

(Ipv getoonde flespaal: conische mast)

2. Verlichting met hogere beeldkwaliteit

Bij de voorlopige keuze voor de hogere beeldkwaliteit zijn er enkele opties uitgekomen voor zowel mast als armatuur. Er is op dit moment nog geen keuze gemaakt. Wel is de denkrichting aangegeven. Opties zullen voorgelegd worden aan de welstandscommissie en vervolgens ter inspraak worden voorgelegd aan de inwoners.

Voorbeelden armaturen:

ATP Venus 2 TLA (in kleur grijs)

Philips Metronomis 1

Hoe nu verder?

De standaard verlichting wordt door het college en commissie ter vaststelling voorgelegd. Verwezen wordt daarbij naar plekken waar het standaardmateriaal al is toegepast. De Prunus E3 is nog niet toegepast. Van dit armatuur wordt nog een proefexemplaar op een nieuw te leveren mast geplaatst. Voor de locaties met een hogere beeldkwaliteit is een denkrichting bepaald. De locaties waar deze verlichting wordt toegepast en de aanpak om te komen tot een keuze is verwoord in het collegevoorstel. Deze aanpak wordt door college en commissie vastgesteld. Daarna volgt bespreking met de welstandscommissie en vervolgens wordt de mening van de bewoners wordt gevraagd. Hiertoe wordt zo mogelijk een proefopstelling geplaatst.

Voor de bijzondere locaties geldt dat de keuze “op projectbasis” wordt gemaakt in overleg met bewoners en met de welstandscommissie. Vaak is dit indien zich daar een herinrichtingsproject voordoet.

BIJLAGEN:

- 1: Kwaliteitsbeeld openbare verlichting
- 2: Versterking beeldkwaliteit masten en armaturen openbare verlichting Heemstede
- 3: Kaart indeling beeldkwaliteit openbare verlichting